

באחד הבתים הישנים ביותר של יפו, מומינים שני אריות משיש את העוברים והשבים מתל-אביב ליפו ולמסעדותיה הרומניות, לחזות בגילגול נשמות. אפילו גילגול נשמות כפול.

קודם כל, זה הבית עצמו. סעם, היה סתם בית כמו כל הבתים בסיגנון הישן והציוני, עם עמודים מקושטים ופסלים בכניסה. אבל אלה שישבו בו חשבו שהוא שייך לטרנס-היסטוריה, ושהגיע הזמן לחיות בעיר כמו בני-אדם. עזבו אותו ועברו לתל-אביב.

אבל מי שיש לו נשמה ואין לו כסף, כמו בהירה ובנימין בוכבינדר, זוג קיבוץ-נים, שרצה לעבור העירה ולא התברך כדי מייכיס לשם כך, ידע שזה בדיוק מה שהוא מחפש. בית בעיר, עם המון חדרים, למשפחה עם שני ילדים עם כלי בנה, ועם שאיפות לעסוק בציור. ואותו בית ישן ביפו היה בדיוק מה שחונך ל- חלוץ בעל נשמה של צייר.

חלוץ לא-מאושר. במולדתו, ברא-ויל, למד בנימין בבית-הספר הגבוה לציור ופיסול. אבל כשעלה לארץ, הצטרף להכר שרה בגרעין ברמת-יוחנן. כך שלמעשה געשה קיבוצניק. הוא מצא לו בתי-זוג צב-רית, ואיתה עבר לברור-חיל, קיבוץ של יוצאי דרום-אמריקה. חמש שנים בדיר ורפת הוכיחו לו גם דיר ורפת זו חלוץ-יות. אבל ציור זה גם דבר בעל-ערך, ושנשמת הצייר שבו חזקה כנראה מנשימת החלוץ.

ברגע של תיקווה גדולה האמין שיוכל לצייר גם בקיבוץ. אבל זה אפשר רק אחי-רי העבודה. ולמי יש כוח? אחרי חמש

צייר בוכבינדר, אריה וכלב

חלוץ חלש מאוד

שנים נוספות של מלחמת נשמות, הסתכן ביציאה לעצמאות ופתח בבאר-שבע בית-חרושת לקרמיקה, יחד עם שותף נוסף. בדיוק כאשר התחיל העסק ללכת נשבר השותף ובנימין חזר להיות חלוץ לא-מאושר.

אבל השנתיים הבאות רק הגבירו בו את ההרגשה שהוא חלוץ חלש מאוד, וגם קר-מיקאי לא כלייך משוגע לקרמיקה. ושי-

על נגרים. אינסטלאטורים.

צבעים. ו-

שחקנים צעירים

אילו אפשר היה, פעם, להגשים את חלומי של אלדו האקסלי ולייצר במב-חנה אנשים המכוונים מראש למילוי צר-כים מיוחדים בחברה, הרי הדברים הי-ראשונים שהייתי מזמינה במציאות היש-ראלית, הם בעלי-מלאכה ושחקנים צעי-רים.

כי המשבר בשני מקצועות אלה זועק ממש לשמיים. כל עקרת-בית מכירה היטב את נתיבי-היסורים, מן הברז הרלוף ל-אינסטלטור, שלא להזכיר צבעים או נגי-רים, אשר לא יבואו בשום פנים ואופן לביחך אם לא תבטיח להם מקום-הניה-למכונתם, ליד הכניסה. ככה זה בעולם. כאשר כולם רוצים ללבוש צווארונים לב-נים, הופכים בעלי הצווארונים הכחולים למיוחסים.

ואשר לשחקנים הצעירים, הדבר חמור שבעתיים. מצד אחד, צריך לחפש בנרות אחרי כאלה; מצד שני, ממטירים תיאס-ראות ומפיקיישראל על בימותינו מבול שלם של הצגות, הבנויות על צעירים ש-צריכים להיות מבריקים, מקסימים, מוכ-שירים ובעלי סניקה מושלמת.

זה אבסורד? נכון. אבל מה אפשר לעי-שות כאשר הבימה רוצה לאזן את תקי-ציבה בקומדיות כמו הכל יחסי, הקאמרי צריך בדיחות מקהלה וירטואוזית למדיאה, גודיק זקוק לשלוש גרושות פיקנטיות ביום האבא, התיאטרון העממי מכין מחזי-מר ענק, בימות עורך מדייטסעם מיבחנים לכשרונות רעננים להצגות חדשות. וכדי-לם ביחד מחפשים בייאוש אחרי הציפור הכחולה - סליחה, השחקן הצעיר והי-מוכשר.

ומאחר והוא אינו קיים, אלא במיקרים נדירים, מתחילים להסתפק בתחליפים. "שמעתם על המצחיקן מלהקת פיקוד-אפסנאות?" שואלים מנהלי התיאטרון זה את זה. ולמחרת כבר מגיעות אל-הבחור כמה הצעות קוסמות: תפקיד שמן בקומדיה עסיטית, תפקיד מישני חשוב עם שלושה פיזמונים במחזמר (ולא חשוב ש-קילו מוכיר צפרדע מצונן). או תפקיד ראשי בדרמה אוונגרדית מסעירה. וזו רק התחלה.

אם כך, צאו ושפטו בעצמכם. מדוע

בעצם הוא פסל, ושמוסר אמצעים ואפי-שרות לרכוש חומרים מתאימים. הוא מרי-כן להסתפק רק בציור. אבל איך יכול צייר, שאף אחד לא מכיר אותו מלבדו עצמו, להתקיים בעיר עם אשה ושני ילדים?

מסתבר שהרצון והתיקוה חזקים מכל הגיון מציאותי, ושעם קצת חוזק אפשר להטות בית יתו, עם שני אריות לארמון עם חדרייילדים עם מטבח והעיקר - עם סטודיו אפילו. ובשעה טובה, גערכת תעי-רוכתו הראשונה של בנימין, אחרי חמשי-עשרה שנות חלוציות בנגב.

סופרים

בלי מורא,

בלי משוא פנים

ז'אן סול סארטר הוא, כידוע, אדם עסוק מאד. קודם כל, הוא פילוסוף המתקרב לגיל שבעים, ומתאמץ מאד להישאר צעיר ברוחו ולתמוך בכל התקוממות אנטי-מימסדית. חוץ מזה, הוא סופר אשר פיר-סם לאחורונה ביוגרפיה של גוסטאב (מא-דאם בובאר) שלובר, אשר עוררה סעי-רה-זוטא בצרפת בגלל גישתו הבלתי-קונבציונאלית לאחד הסופרים הנערצים ביותר שם.

ואם לא די בכל זה, הודיע סארטר לאחרונה, כי הוא מתכוון להקים שירותי-ידועות חדש, אשר ישא את השם שיחורו,

שחקנית גבריאלה

... וגם צפרדע מצונן

צריך אותו צעיר ללמוד דרמה, מישחק או דיקציה? הוא הרי אינו משוגע. עבודה יש לו מעל הראש, מכונית מוכרחים לקי-נות מהר, ואם המבקרים יגידו משהו, יארגנו חבריו הבודדים מסעיה-שמעות יעיל ומחוק, אשר יוכיח כי כל המבקרים מטומטמים, ושחמוסד העליון להשכלה דרמטית בעולם כולו, היא הלהקה הצב-רית.

ומה יוצא מכל זה? הקהל המיסכן אינו יודע להגיב כראוי. הוא נחרד למישמע קולות בלתי-אומנים על הבימה, נדהם למראה תנועות מגוחכות, נירדם בשורה הראשונה של המנוולוג המשעמם, שאת חציו אינו מצליח לפענח, ומגלה לפתע שהתיאטרון, אשר צריך להיות מקום העומד על רמה מקצועית נאותה, שלא לדבר על דברים גבוהים כמו תרבות ואמנות, הופך לעסק שמוכר כרטיסים (ולא בזול) אבל שוכח לספק את התמורה.

יחד עם סופר שמאלני ידוע אחר, מוריס קלאבל, כל האמת, מלבד... מטרת שירותי-ידועות זה, לדברי סארטר, הוא להביא את האמת לידיעת הקהל, אמת שלא תסרי-לף ולא תעוות על-ידי אינטרסנטים שרי-נים. מתוך כך אפשר, כמובן, להבין מה בדיוק חושב סארטר על שירותי-ידועות הקיימים, המציגים לדעתו, רק חלק מן-האמת, ומנסחים חדשות לפי הרצון הטוב של חוגים קאפיטליטיים, המעוניינים למ-כור שקרים לציבור הרחב. מובן שכל-הלקוחות של שיחורו יקבלו, לעומת זאת, את האמת הצרופה.

מאז ימי דיוגנס והפנס שלו, כולם מחפ-שים את האמת הצרופה, ולא הצליחו עוד למצוא אותה. חוץ מזה מתעוררת כאן עוד שאלה קטנה: האמנם סארטר הוא באמת כלייך בלתי-תלוי? הרי זכור עדיין שלאחר מלחמת-העולם השנייה, היה הוא אחד המתנגדים העיקריים למירסום הידי-עות על מחנות-העבודה בכרית-המועצות, משום שהדבר עשוי היה לפגוע ב"אחדות המחנה השמאלני", היקר לו. מה יעשו היום בשיחורו אם יקבלו, למשל, ידיעות מסוג זה על קאסטרו?

תהריך

תיאטרון:

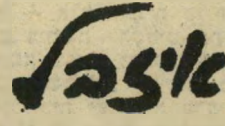
מריאה (הקאמרי): מדיאה של סנקה הרומי, היא תמצית הגיון והתגלמות מיס-לצתי-הנקמנות. חנה מרון מדגימה דווקא

מקום טוב באמצע

מדוע למשל, חייב הצופה הישראלי ל-האזין לצרור הקולות הצורמניים והשטר-חים במקהלה של מדיאה, או למלך יווני המדבר כמו צבר בן-קיבוץ בבכחאי? ואיך אפשר להסביר מתן תפקיד ראשי ומסובך בביוגרפיה לשחקנית בלתי-מנוסה לחלוטין, אשר נראית כאילו היא ממ-שיכה בתרגילים כושלים של בית-ספר לדרמה על בימת הקאמרי? וכיצד זה ייתכן שהבימה תולה חלק נכבד מתיקוניה המסחריות בהכל יחסי, על שחקנית ירוקה כמו גליה יחי, אשר יכולה היתה, לכל היותר, תחת הדרכתו של נסים אלונגי, לבנות תפקיד קטן ו-משעשע (בנפוליאון חי או מת) אבל נרי-אית מביכה ונבוכה לחלוטין כאשר היא צריכה להתנהג כנערה אנגליה משע-שעת - מנטליות רחוקה לחלוטין מ-סגולותיה הטבעיות של ישראלית ממור-צעת, יוצאת להקה צבאית?

וכאשר כזה הוא המצב בתיאטראות המסובסדים, אין פלא שגיורא גודיק נא-לץ להגיש מחזה שחקנית אחת וחמישה ניצבים ביום האבא. חלק מן המשתתפים הם כאלה שלא היו אף פעם שחקנים, ואחרים, שאולי היו יכולים להיות כאלה, אילו נתנו להם הזדמנות ללמוד עוד קצת לפני שהעלו אותם על הבימה. עם עזרה כזאת מסוקפת, אפילו כשרונה של מרים גבריאלה אינו מספיק על-מנת שתוציא את העלה מן הבוץ, בכוחות עצמה, הרי מחזה פשוט אינו כתוב כהצנתי-יחיד.

מתקבל היה על הדעת שמישהו יסיק מסקנות מכל זה, הלא כך? לא דובים ולא יער, גודיק מלך כבר מחומר חדש (חזד דגים), והוא יכול שוב את הגוללות המרות של התבשיל הנקרא ליהוק, כי בארץ, לא לוקחים את מי שרוצים, אלא את מי שבמיקרה פנוי בתקופה ש-אתה מתחיל את החזרות. אם יש לך מזל, או תפסת כשרון (כפי שזו קרה עם יהור-רם גאון בקזבלו), אבל בשיגושוג הגור-כחי, כאשר הביקוש עולה על היצע, וכל מי שעבר פעם מאחורי הקלעים של התיאטרון רואה את עצמו כבר כוכב, הסיכויים שיהיה לך מזל הם קלושים יותר ויותר.

את הנקמנות, ובמקום יגון מגישה מישחק וירטואוזי של מכשפה מכוערת, המתכננת בקור-רוח נקמה שטנית. השחקנים משמי-שים כתמאורה, מלבד זאב רווח, הבונה בעדינות דמות טראגית אמיתית. "שלמה המלך ושלמי הפנדרדר (ה-קאמרי): הלהיט של כל הזמנים בתיאטרון הישראלי, עם אילי גורליצקי, יונה עטרי, רחל אטאס.

מנדרגולה (התיאטרון העירוני, חיפה): מקיאולי מבוים בהרבה תנופה, המור ומקאוטאליות. מיבצע שתיאטרון חיפה זכאי להתגאות בו. השושנה המקועקעת (הבימה): המי-חזה היחיד של טנסי ויליאמס, שאפשר לראותו בקומדיה לעגנית. בהבימה החליטו להדגיש דווקא את הצד המלודרמטי שבו, ולכן רק קטעים בודדים בסוף ההצגה משכנעים באמת.

סרפריים הם חומשיים (גודיק): הרי דבר הטוב באמת שעשה גודיק מזה זמן רב, קומדיה כתובה במיקצועית, מבויימת במיקצועית, ומשוחקת בחלקה במיקצור-עיות, ובחלקה בכשרון ובחן.

מחברות החשק (בימות): צרור הלי-צות גסות, בדיחות ומשלים מאת רבנים ונישגבים-בתורה, מימי הביניים, מעובדים ומשופצים לעברית של היום, בידי דן אל-מגור. גרעין וינגר, אבנר חזקיהו וטוביה צפיר משעשעים מאד, חנה רוט מצויינת.

אסקוריאל (תיאטרון האוניברסיטה): שלושה שחקנים צעירים מנסים להציג חומר בלתי-שיגורתי, בצורה בלתי-שיגרי-תית, ובשאיפה כנה לתיאטרון טוב, מעניין לראות.